

Onder de schrijvers die ik mensen kan aanbevelen, neemt Luther een bijzondere plaats in. Wie elk woord op een gouden schaal weegt, kan Luther beter ongelezen laten. Echter, die houding beveel ik bij geen enkele schrijver aan. Wie eenmaal door Luther is geboeid, zal telkens weer naar zijn geschriften grijpen. Echt geboeid door Luther, betekent dat je Hem mag kennen door Wie Luther zich bevrijd wist en Wiens dienstknecht hij daarom wenste te zijn, namelijk van de Heere Jezus Christus. Mijn collega drs. P. den Ouden uit Katwijk aan Zee is op deze wijze door Luther geboeid. Dat wordt heel duidelijk in zijn jongste publicatie *Luther op de Wartburg*. Nadat Luther in 1521 op de rijksdag van Worms geweigerd had zijn inzichten te herroepen, werd hij in opdracht van Frederik de Wijze, de keurvorst van Saksen, en met eigen goedvinden, hoewel niet helemaal naar zijn zin, ontvoerd. Op Luther was immers niet alleen de pauselijke banbul maar ook de rijksban van kracht. Hij was vogelvrij. De keurvorst wilde Luther op deze wijze beschermen. Nooit heeft de keurvorst Luther persoonlijk ontmoet. Daarom kon hij naar buiten toe een stuk afstand en onwetendheid suggereren. Duidelijk is echter dat deze vorst door de boodschap van Luther is getroffen. Zonder dat hij er politiek belang bij had, heeft hij het telkens weer voor Luther opgenomen.

De driehonderd dagen dat hij op de Wartburg verbleef, heeft Luther niet in leegheid doorgebracht. Hij schreef boeken, vertaalde het Nieuwe Testament in het Duits en schreef ook tal van brieven aan collega's vrienden, en aan de keurvorst en diens secretaris. Deze brieven heeft Den Ouden uit het Latijn of Duits in het Nederlands vertaald en binnen een kader gezet. Hij laat ons de context zien waarbinnen de brieven zijn geschreven.

Ik heb deze uitgave met groot genoegen gelezen. Het grote gevaar bij het vertalen van Luther is dat uitdrukkingen die als ongepast of stotend worden ervaren, worden afgezwakt. Aan die neiging heeft Den Ouden niet toegegeven. We komen Luther tegen zoals hij was. Diep gelovig, maar ook zwaar aangevochten. Teer, maar ook grof. Vol humor en toch ernstig. Luther heeft zijn eigen karakter gehad, maar juist voor mensen die bezet zijn met een wat zwaarwichtige vroomheid kan het lezen van Luther een medicijn zijn om daarvan afgeholpen te worden. Daarmee zeg ik bepaald niet dat het lezen van Luther alleen voor mensen die aan de genoemde kwaal leiden, nuttig is.

Luther schrijft in één van zijn brieven dat hij haast niet kan bidden en dat het met zijn geloof niet zo geweldig is gesteld en of zijn Wittenbergse vrienden daarom voor hem willen bidden. Van een diep geloof getuigt zijn brief aan de keurvorst als hij tegen diens zin besluit de Wartburg te verlaten en naar Wittenberg te gaan. De reden was dat dweppers Wittenberg in beroering hadden gebracht. Alleen door Luthers eigen aanwezigheid zou de zaak bedwongen kunnen worden. Aangekomen in Wittenberg hield Luther zijn bekende *Invocavit*-preken. Luther begon deze serie op de eerste zondag in de lijdenstijd die de naam *Invocavit* draagt naar de Latijnse vertaling van Psalm 91 : 15. In de bewuste preken-serie beklemtoonde Luther dat wij de Geest nooit van Gods Woord mogen losmaken. Hij heeft door het optreden van de dweppers zijn levenlang het grote gevaar gezien van het beroep op de Geest of op eigen ondervinding dat niet gestoeld is op en voortkomt uit het Woord van God. Die geest is niet Gods Geest al wordt het zo wel gezien, maar een dwaalgeest. Uit de brief aan de keurvorst citeer ik een passage: 'Ik ben ook helemaal niet van plan om Uwe Keurvorstelijke Genade (UKG) om bescherming te vragen. Ja, Ik ben ervan overtuigd dat ik UKG beter beschermen kan dan dat u mij kunt beschermen. Sterker: als ik wist dat UKG mij zou willen en kunnen beschermen, zou ik niet eens komen. In deze zaak is het zwaard machteloos en hulpeloos. Hier moet God alleen handelen; geen mens hoeft er voor te zorgen of kan er iets aan doen. Daarom: wie het meest geloof, zal ook het best beschermen.'

Aangekomen in Wittenberg legde Luther de laatste hand aan de vertaling van het Nieuwe Testament. Den Ouden eindigt zijn boek met Luthers voorrede op het Nieuwe Testament. Daaruit geef ik nog een citaat: 'Daarom, ziet toe dat u niet van Christus een Mozes maakt, noch van het Evangelie een wet- of leerboek (...) Want het Evangelie eist waarlijk geen werk van onze kant, waardoor wij vroom oen zalig zouden kunnen worden – ja, het veroordeelt zulke werken –, maar het vraagt van ons slechts geloof in Christus, geloof hierin, dat Hij voor onze zonden, dood en hel overwonnen heeft en ons dus niet door onze werken, maar door Zijn eigen werk, sterven en lijden vroom, levend en zalig maakt; het vraagt dat wij Zijn sterven en overwinning als de onze aanvaarden, als hadden wij het gedaan.'